

Hørings svar til Forslag om ny lov om bærekraftige produkter og verdikjeder

30. juni 2023 sendte Klima- og miljødepartementet ut et høringsforslag vedrørende forslag til ny lov om bærekraftige produkter og tjenester. Bergen Næringsråd sender med dette inn sitt hørings svar.

Bergen Næringsråd er den største næringslivsorganisasjonen i Bergensregionen med 3200 medlemmer. Vi representerer til sammen over 100.000 arbeidstakere.. Vår ekspertgruppe for sirkulærøkonomi ønsker derfor å gi et hørings svar som belyser konsekvenser det nye forslaget om ny lov om bærekraftige produkter og verdikjeder vil medføre for næringene i regionen.

Overordnede tilbakemeldinger

Bergen Næringsråd er svært glad for å se at Regjeringen har ambisjoner om "å være et foregangsland i utviklingen av en grønn, sirkulær økonomi som utnytter ressursene bedre". Sirkulærøkonomi er viktig, både for å nå bærekraftmålene, forhindre ressursknapphet, redusere klimagassutslipp, bremse tap av naturmangfold, og bidra til nye grønne arbeidsplasser og forretningsmodeller.

For å lykkes med dette trengs det endringer og forenklinger i regelverk, standardisering av merkeordninger, endring i økonomiske incentiver, og hjelp til å få opp nye verdikjeder. Vi stiller oss derfor positive til de overordnede målene i den nye loven.

Økodesignforordningen er viktig for å gjøre produkter designet for et mest mulig sirkulært livsløp, med eksempelvis reparasjonsmuligheter og lengre levetid. Her er informasjonsaspektet også vesentlig til å forsikre at informasjon om bærekraftsegenskapene blir lett tilgjengelig for alle næringsaktører.

Den verdikjedebaserte tilnærmingen i lovforslaget vil også være viktig for Bergen når det gjelder utviklingen av lokale sirkulære verdikjeder og forretningsmodeller. Lovverket vil også være en forutsetning for at vi i Bergen kan nå de materialgjenvinnings- og sorteringsmålene som er satt i avfallsdirektivet.

Det er en stor mengde lovendringer som nå treffer norsk næringsliv for å tilpasse seg det Europeiske regelverket. Vi vil derfor understreke viktigheten av at små nasjonale produsenter får kunnskap om endringene i god tid til å kunne gjennomføre omstillingene, slik at de ikke går dukken i møte med store internasjonale selskaper.

Her har regjeringen et særlig ansvar om å tilrettelegge for kunnskapsdeling og kompetanseheving. I tillegg må regjeringen ta på alvor de områdene hvor Norge allerede har gode sirkulære løsninger, og be om nasjonal tilpasning der dette er tilfellet.

Utvide produsentansvaret for flere prioriterte produktgrupper

Batteriforordningen er den første nye forordningen for regelverk for prioriterte verdikjeder i EU. I forordningen utvides produsentansvaret til å omfatte innsamling og materialgjenvinning av kasserte batterier, hvor målet er økt innsamling av batteriavfall og en fullt ut sirkulær materialstrøm av batterier. Her er det foreslått et krav at produsentene skal sikre innsamling av batterier, at forhandlere skal ta imot kasserte batterier og at det vurderes en panteordning for batterier i EU-kommisjonen. Disse endringene øker sannsynligheten for at batteriene blir forsvarlig håndtert ved endt bruk, og at materialene holder seg i verdikjedekretsløpet.

EU-kommisjonen har uttalt at batteriforordningen danner mal for hvordan man tilnærmer seg de øvrige prioriterte produktgruppene. Vi foreslår derfor å se på muligheten for å implementere lignende krav for øvrige prioriterte produktgruppene uten slike krav. Dette vil kunne sikre korrekt avhending av produkter, og tilrettelegging for ombruk og resirkulering for en rekke andre viktige materialer.

Standarder og krav til dokumentasjon og informasjon som bærekraftsaspekter

Et viktig punkt i ny lov er kravet om dokumentasjon og informasjon som bærekraftsaspekter på produktnivå. Slik informasjon vil styrke forbrukernes grunnlag for å ta gode bærekraftige avgjørelser, men samtidig setter det høye krav til at den tilgjengelige informasjonen er korrekt og sammenlignbar. Det vil derfor være viktig at EU fremstiller gode metodedokumenter og krav til hvordan denne informasjon skal fremstilles. Attestasjon av produktspesifikk informasjon vil på lik linje som selskapers klimaregnskap være nødvendig for å sikre at forbrukerne kan ta korrekte og velbegrunnede avgjørelser. Her foreslås det å legge til et punkt som gir signal om fremtidig innføring av lovpålagt attestasjon av denne informasjonen.

Det vil også være viktig at informasjonen gjøres tilgjengelig slik at den kan komme lokalt næringsliv til gode og kan bidra til utviklingen av lokale verdikjeder. I det videre arbeidet med regelverket knyttet til informasjon og data, ber vi om at det lokale næringslivets og regionenes behov for informasjon og relevante regionale data tas med i vurderingene.

Det er også en fare for at dokumentasjonskravene og systemene som utvikles vil favorisere de største, multinasjonale konsernene og at de sirkulære verdikjedene som utvikles blir globale, på bekostning av lokalt næringsliv. Det vil være viktig at små og mellomstore bedrifter, og særlig de som opererer i annenhåndsmarkeder får fritak fra omfattende dokumentasjonskrav frem til nødvendige standarder og informasjonskanaler er etablert og lett tilgjengelig slik at ikke ødelegger for nødvendig lokal verdiskaping innen sirkulærøkonomien.

Det vil være viktig for Bergen næringsråd at fremtidig regelverk ikke hindrer etableringen av små og mellomstore bedrifter og en lokal omsetning av annenhåndsprodukter, deler, materialer og råstoff og etablering av nødvendige og lokale forretningsmodeller for sirkulærøkonomien. Det vil også bli viktig å sikre at nødvendige dokumentasjonskrav ikke hindrer innovasjon.

Pantesystemet

Norge har verdens beste pantesystem, eid, utviklet og drevet av næringslivet. I 2022 hadde vi en pantegrad på 92 %, som innebærer mer enn halvannen milliard flasker og bokser. Flere titalls land har besøkt Norge og Infinitum som håndterer panten for å lære. Pantesuksessen er et godt eksempel på samhandling mellom politikk og næring hvor man i stedet for å detaljregulere har gitt næringen et enkelt avgiftsinsentiv.

EU jobber nå med en forordning som, slik det ligger an nå, vil pålegge medlemslandene å ha 10 prosent gjenbruksflasker i 2030 og hele 25 prosent i 2040. Bergen Næringsråd oppfordrer regjeringen til å påvirke forordningen slik at vi ikke mister den gode nasjonale panteløsningen.

Det norske pantesystemet er et moderne, sirkulært ombrukssystem hvor alle flasker og aluminiumsbokser samles inn og resirkuleres. Dersom Norge må gjeninnføre gjenbruksemballasje, som vi avskaffet for mange år siden, kan det bety slutten på verdens mest effektive pantesystem og innebære økt logistikk, nyinvesteringer og økte kostnader for drikkevareprodusentene.

Vi ber derfor regjeringen om å lytte til høringsinnspillet fra Infinitum med ønsker om mer presise defineringer og reguleringer. Norge har beskjedent innflytelse på EUs organer, men i dette tilfellet håper vi at myndighetene benytter enhver anledning til å framsnakke det norske pantesystemet som beviselig er verdens mest effektive.

Med vennlig hilsen

Tom-Christer Nilsen
Næringspolitisk sjef
BERGEN NÆRINGSRÅD